



Kristiansands-barnehagen

## Årsplan

# Kvadraturen barnehageenhet Fergefjellet – Kløvergården- og Odderøya barnehage 2023-24

Alle barn og unge skal oppleve at de er inkludert i felleskapet

Fastsatt av samarbeidsutvalget 17.08.23

## Innhold

<b>Innledning</b> .....	3
<b>Våre barnehager</b> .....	3
Odderøya barnehage.....	3
Kløvergården barnehage .....	3
Fergefjellet barnehage .....	3
Kontaktinformasjon.....	4
<b>Overganger</b> .....	4
Ny i barnehagen .....	4
Overganger innad i barnehagen .....	5
Overgang barnehage – SFO og skole.....	5
<b>Barnehagens årsplan</b> .....	6
Felles verdier, retning og fokus - strategiplan for barn og unge .....	7
<b>Hovedsatsingsområde</b> .....	7
Relasjon .....	8
Lek .....	8
Språk.....	8
Kunst/kultur.....	9
<b>Barnehagebasert kompetanseutvikling</b> .....	9
<b>Samarbeid</b> .....	11
Foreldresamarbeid .....	11
<b>Taushetsplikt, opplysningsplikt og politiattest</b> .....	11
<b>Lek og læring i barnehagen</b> .....	12
<b>Demokrati og barns medvirkning og deltakelse</b> .....	13
<b>Omsorg og danning</b> .....	13
<b>Kommunikasjon og språk</b> .....	14
<b>Mangfold, likestilling og gjensidig respekt</b> .....	15
<b>Bærekraftig utvikling</b> .....	16
<b>Livsmestring og helse</b> .....	17
<b>Barns rett til et trygt og godt barnehagemiljø</b> .....	18
<b>Vurdering og veien videre</b> .....	19
Progresjon .....	20
Pedagogisk dokumentasjon .....	20
Plan for arbeidet.....	20
Slik vil vi jobbe med vurdering og progresjon: .....	20

## Innledning

Denne årsplanen skal gi et innblikk i hvordan barnehagen vil jobbe i det neste året og hva vi tenker er viktig å ha fokus på i vårt arbeid for at barna skal trives og utvikle seg.

## Våre barnehager

Odderøya, Kløvergården og Fergefjellet barnehage er organisert som en barnehageenhet med felles enhetsleder for de tre barnehagene. Kløvergården- og Fergefjellet barnehage har i tillegg egen styrer i hver barnehage

**Odderøya barnehage** er en kulturbarnehage med 60 barn fordelt på tre avdelinger – Barken, Jolla og Sjaluppen. Barnehagen ligger på Odderøya omgitt av byfjorden, flott natur og et fargerikt kunstnermiljø. Dette preger barnehagen og har gitt en sterk identitet og en god profil der både natur og kultur påvirker innhold og aktiviteter. Fokus på naturen kommer blant annet frem gjennom minimum to turdager i uka for alle avdelinger. Kulturprofilen bidrar til at vi har ekstra fokus på å gi barna opplevelser og erfaringer gjennom musikk, kunst, drama, dans og bevegelse.

**Kløvergården barnehage** er en tre avdelings barnehage som ligger i en bygård midt i sentrum. Som en «bybarnehage» har vi mange varierte turplasser og aktivitetstilbud rett utenfor døra. Vi bruker blant annet Odderøya, Kilden, Baneheia, Tangen, sentrum og Bystranda som gir oss mange muligheter. Avdelingene våre er aldersinndelte: Krabba har barn fra 1-2 år, Kråkebolla har barn fra 2-4 år og Krepsen har barn fra 4-6 år. Kløvergården barnehage har en flerkulturell barnegruppe som gjenspeiler mangfoldet av befolkningen i Kvadraturen. Kløvergården barnehage legger ned i løpet av våren 2024 og innlemmes i ny barnehage som bygges i Lømslandsvei 23. Den er forventet ferdigstilt januar 2024. Den nye barnehagen vil ha plass til 80 barn i alderen 1-6 år.

**Fergefjellet barnehage** har plass til 39 barn fordelt på to avdelinger. Marihøna og Edderkoppen. Barnehagen holder til i midlertidige lokaler på Oddernes med kort vei til blant annet Gimle gård og Jegersberg. Fergefjellet barnehage har en flerkulturell barnegruppe som gjenspeiler mangfoldet av befolkningen i Kvadraturen. Fergefjellet barnehage innlemmes i 2024 i ny barnehage som bygges i Lømslandsvei 23. Den er forventet ferdigstilt januar 2024. Den nye barnehagen vil ha plass til 80 barn i alderen 1-6 år.

## Kontaktinformasjon

Odderøya barnehage:

Enhetsleder: Malene Lehmann

Telefon 90470248

Mail: malene.lehmann@kristiansand.kommune.no

Besøksadresse: Odderøyveien 70, 4610 Kristiansand

Kløvergården barnehage:

Enhetsleder Malene Lehmann

Styrer Silje Trælandshei Engelstad

Telefon 90759582

silje.t.engelstad@kristiansand.kommune.no

Besøksadresse Østre strandgate 15, 4610 Kristiansand

Fergefjellet barnehage

Enhetsleder Malene Lehmann

Styrer Kristine Slemdahl

Telefon: 91605244

[kristine.slemdahl@kristiansand.kommune.no](mailto:kristine.slemdahl@kristiansand.kommune.no)

Besøksadresse: Jegersbergveien 6b, 4630 Kristiansand

Postadresse er lik for alle barnehagene: «Navn» barnehage, Fakturamottak, Postboks 1044, 4682 Søgne

## Overganger

### Ny i barnehagen

Vi ønsker å gi alle barn en trygg oppstart i barnehagen. Å begynne i barnehagen er livets første overgang for det lille barnet. Fra en oversiktlig og skjermet tilværelse i familien, skal barn og foreldre venne seg til en ny hverdag, med flere omsorgspersoner og muligheter for vennskap, lek og utforskning. Det er en stor omveltning, og det er helt sentralt at barnehagen legger til rette for en oppstart som fremmer trygghet og gode relasjoner, og legger grunnlag for trivsel og utvikling. Vi praktiserer foreldreaktiv tilvenning, basert på kunnskap fra nyere forskning, som slår fast at dette er den beste tilnærming til oppstart i barnehage. Dette innebærer at foreldre må sette av tid til å være med barnet i barnehagen hele den første uka. Dersom dette er utfordrende for familien, så ta kontakt med

barnehagen og forklar situasjonen, - vi finner en løsning! Hvor lang tid barnet trenger for å bli trygg avhenger av barnets personlighet, alder og tidligere erfaring, samt hvordan de blir møtt av personalet i barnehagen.

Vi starter tilvenning allerede i juni med besøksdager en dag i uka. På besøksdagene leker barnet sammen med andre barn de skal starte på gruppe med, møter sin primærkontakt og har sangsamling med faste sanger som følger barnet inn i oppstarten i august.

Hvert barn trenger i denne perioden mye voksenkontakt, og vil få tildelt en primærkontakt. Første uken bør foresatte holde seg nær barnet. Det er viktig at foresatte er aktive i tilvenning og bidrar til å introdusere det nye miljøet ovenfor barnet. Foresatte stiller barnet, sitter sammen med barnet og er aktiv med barnet i lek. Primærkontakten nærmer seg barnet gradvis.

Det blir satt av tid til en førstegangssamtale med foresatte så raskt som mulig etter oppstart. Målsettingen vår er at oppstarten i barnehagen skal gi barnet en sikker havn for nære og trygge relasjoner.

## Overganger innad i barnehagen

Slik vil vi legge til rette for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe:

Alle barnehagene våre er små eller mellomstore barnehager. Noe som er med på å minske avstanden mellom liten- og stor avdeling. I månedsskifte mai-juni begynner vi tilvenning på ny avdeling. Barna vil da i hovedsak tilbringe tiden på sin nye avdeling med ledsagelse fra en trygg ansatt. Foresatte oppfordres i denne perioden til å sette av ekstra tid i hentesituasjon for å gjøre seg kjent med ny avdeling. Det vil bli lagt til rette for oppstartssamtale for alle som ønsker det. Vi etterstreber at det alltid skal følge en ansatt fra liten til stor for å sikre en trygg overgang.

## Overgang barnehage – SFO og skole

Barn skal ha et sammenhengende læringsløp fra barnehage til SFO og skole. Et samarbeid mellom barnehagen og SFO/ skolen er derfor viktig. Kristiansand kommune har utarbeidet

[rutiner for dette samarbeidet](#). Både foreldre og barn deltar i arbeidet for å skape en trygg og god overgang. Barnehagen sender i samråd med foreldre et overføringskjema til SFO og skole der også barnet har fått bidra med informasjon.

Slik forbereder barnehagen overgangen til SFO og skole for det enkelte barn:

Vi har et eget pedagogisk opplegg for alle skolestartere gjennom hele det siste året. Her er det fokus på egenledelse, konsentrere seg om en oppgave over tid, følge en instruks, vente på tur og ta hensyn til andre. Aktivitetene skal styrke grunnleggende ferdigheter som skal være med på å gi et godt erfaringsgrunnlag og motivere til skolestart. Fokuset vil hele tiden ligge på lekbasert læring, og at barnet skal oppleve mestring og ha tro på egne valg og løsninger. Alle skolestartere skal også gå gjennom det pedagogiske opplegget «Kroppen er min» og delta på barnehagesvømming over 8 ganger i Aquarama.

Månedsskifte mai- juni prøver vi å finne 2 dager i uken med felles møtepunkter for alle skolestarterne våre i enheten. Målet med det pedagogiske opplegget vil dreie seg om å gi barna en skikkelig god avslutning på sin barnehagetid, samt øve seg på å bli kjent med nye barn, tilpasse seg en større barnegruppe og bygge relasjoner til nye barn og mulige fremtidige medelever. Vi vil i denne perioden ha et tett samarbeid med nærskolene/SFO og legge opp til felles aktiviteter med dem.

Det vil bli en avslutningsseremoni i hver barnehage for å få en god avskjed med skolestarterne.

## Barnehagens årsplan

Alle barnehager skal utarbeide en årsplan. Denne skal vise hvordan barnehagen jobber i tråd med Rammeplanen og lov om barnehager. Alt arbeid i barnehagen skal gjenspeile [barnehagelovens formål, § 1](#). Årsplanen har en dobbel funksjon, den skal både være et brukbart arbeidsredskap for barnehagepersonalet internt og den skal dokumentere barnehagens valg og begrunnelser for praksis i forhold til samarbeidspartnere og foreldre. Den skal blant annet vise hvordan barnehagen arbeider med omsorg, lek, danning og læring. Her må også progresjon tydeliggjøres. I tillegg skal det utarbeides planer for kortere og lengre tidsrom og for ulike barnegrupper etter behov.

## Felles verdier, retning og fokus - strategiplan for barn og unge

Rammeverket for kvalitet og mestring er en operasjonalisering av Kristiansand kommunes strategiplan for oppvekst. Rammeverket skal legge føringer for alt arbeid i barn og familie, barnehager og skole. Det gir tydelig retning gjennom formålet, «Alle barn og unge skal oppleve at de er inkludert i fellesskapet». Det sier noe om hva som skal prege møtet mellom mennesker, om *relasjoner, forventninger og deltakelse*. Videre peker det på tre fokusområder i oppvekst, *livsmestring, inkluderende fellesskap og læring og utvikling*. Den ytterste sirkelen peker på prinsipper som skal ligge til grunn for arbeidet i en lærende organisasjon, som barnehagen er. *Lærende fellesskap, Verdier i praksis, Tydelig retning og Fokuseret innsats*. Hele rammeverket finner du [HER!](#)



Kjerneverdiene i rammeverket er:

Likeverd - Medvirkning - Anerkjennelse

Alle barn og unge:

- har en absolutt verdi
- vil når de kan
- finner mening og deltar
- har noe å tilføre fellesskapet

«Det finnes ikke vanskelige barn, bare barn som har det vanskelig»

## Hovedsatsingsområde

Alle barn skal oppleve å bli sett for den de er, og vi skal hjelpe dem inn i fellesskapet i barnehagen. Vårt hovedmål er at alle barn skal oppleve tilhørighet i fellesskapet. Vi har en

felles visjon i våre barnehager om at vi skal skape en trygg og god barndom for våre barn. Barnehagen har på bakgrunn av kartlegging av pedagogisk praksis, prioritert følgende hovedsatsingsområde.

### Relasjon

Vi har fokus på å bygge trygge, gode og sterke relasjoner mellom barn og voksne i barnehagen. Barn trenger sensitive og varme voksne rundt seg, og trygghet er en forutsetning for at barna skal utforske, leke og lære. Tilknytning dreier seg om mer enn gode følelser. Det dreier seg like mye om å hjelpe barn med vanskelige følelser og å støtte dem i utforskning og lek. Alle barn skal bli sett ved at vi ansatte er aktive, til stede og støttende i leken. Vi deler oss i små grupper når vi kan, noe som sikrer at alle blir sett og får mulighet til å knytte nære relasjoner. Det vi legger inn av omsorg, trøst, ømhet, glede og latter, kommer ut igjen som god psykisk helse og livsmestring hos de barna vi jobber med. Hos oss skal barnet bli rustet for å mestre resten av livet gjennom å møte varme, gode og grensesettende voksne med god relasjonskompetanse. Vi bruker trygghetssirkelen [COS - Trygghetssirkelen](#) som metode.

### Lek

Relasjoner bygges i stor grad gjennom samspill i lek. Lek har, og skal ha en sentral rolle i barnehagen. Lek er barnets viktigste aktivitet og skal ha en fremtredende plass i barns liv. I leken foregår det viktige læringsprosesser, og den fremmer utvikling på alle områder: språklig, intellektuelt, fysisk, sosialt og emosjonelt. I leken styrker og utvikler barnet sin identitet og selvfølelse, de prøver ut og lærer sosiale normer og regler. Gjennom leken får også barna bearbeidet sine inntrykk og erfaringer. Gjennom lek utvikler barn vennskap, og vennskap og tilhørighet er selve grunnlaget for barns trivsel i barnehagen. Vi støtter oss til Terje Melås i vårt arbeid med leken. Vi har en målsetning om å bli lekegode barnehager. Dette kan du lese mer om under punkt om utviklingsarbeid.

### Språk

Leken er barnehagens viktigste pedagogiske virkemiddel for å utvikle barnets språk. Barna bruker språket for å uttrykke følelser, tanker, meninger og erfaringer. Språket er også nøkkelen til å bygge gode relasjoner, delta i lek og løse konflikter. Vi har et stort mangfold av barn med flere ulike nasjonaliteter og morsmål i vår enhet. Derfor har vi stort fokus på å



sikre et godt språkmiljø for alle barna. I Fergefjellet og Kløvergården har vi en ekstra veiledningsressurs fra styrketjenesten som bistår oss i dette arbeidet.

### Kunst/kultur

Odderøya kulturbarnehage har en mangeårig satsing på de estetiske fagområdene musikk, sang, dans/bevegelse, drama og visuell kunst. Erfaringen viser at arbeid med de estetiske fagene har stor betydning for språkutvikling/språkmiljø, danning og livsmestring.

Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan danne grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. Vi har derfor videreført denne satsingen til alle barnehagene i vår enhet. Estetiske uttrykk er universelle og danner grunnlag for et felles språk på tvers av etnisitet. Vi vil motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet, og gi dem mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer.

### Barnehagebasert kompetanseutvikling

Rammeplan for barnehagen, kap. 7, sier at barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon.

Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Felles refleksjoner over det pedagogiske arbeidet skal gi personalet et utgangspunkt for videre planlegging og gjennomføring. Det kan også bidra til en åpen diskusjon om barnehagens formål, innhold og oppgaver. Faglige og etiske problemstillinger skal inngå i vurderingsarbeidet og vi skal tørre å være kritisk til vår egen praksis. På denne måten kan personalet lære av egen praksis og bidra til å utvikle barnehagen som pedagogisk virksomhet.

Barnehagebaserte kompetanseutviklingstiltak er utviklingsarbeid som involverer hele personalet, og som foregår i den enkelte barnehage. Tiltakene skal bidra til en utviklingsprosess på egen arbeidsplass for hele personalet i barnehagen, på tvers av kompetansenivå. Utviklingsarbeidene skal bygge på fag og nyere forskning og vi skal vurdere vår egen praksis opp imot dette.

I 2021 hadde vi et utviklingsarbeid rundt relasjon og tilknytning. Gjennom ulike tiltak gjennomgikk alle ansatte en kompetanseheving i forhold til Trygghets sirkelen (COS). Vi reflekterte over egen praksis og implementerte prinsippene i Trygghets sirkelen i vår egen praksis.

Høsten 2021 gjennomførte vi UDIRs ståstedsanalyse. Denne viste at de ansatte var tilfredse med egen praksis rundt arbeid med relasjoner og tilknytning, men viste at vi trengte å utvikle praksis rundt lek. Vi startet da et utviklingsarbeid rundt lek som fortsatt pågår.

Hovedmålet i utviklingsarbeidet er å bli «*lekegode barnehager*». I lekegode barnehager har de et personale som deltar i leken. De går inn og ut av leken og deltar slik at barna får en enda mer selvstendig lek. De ansatte bruker lek i overgangssituasjoner, og samlingsstunden har en betydning for leken. I lekegode barnehager er de ansatte opptatt av dramaturgi; å skape spenning og å overraske barna. De åpner lekedøra til en verden av magi, fantasi, spenning og overraskelser. (Forsknings- og utviklingsarbeidet (FOU) *Barn vil leke mer* – Terje Melås.)

Delmålene våre dreier seg om at personalet skal utfordre det fysiske miljøet slik at barn for mulighet til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter. Leker og materielle skal være tilgjengelig for barna. Personalet skal være nysgjerrige, inspirerende og utforskende. De skal stimulere til og ta initiativ i lek og stimulere kreativitet og vitebegjær hos barna både inne og ute. Barnehagens atmosfære skal bære preg av humor og glede, der barna opplever og erfarer å ha en innflytelse på innholdet i det som skjer i barnehagen.

Vi arbeider videre med dette utviklingsarbeidet barnehageåret 2023/2024. Gjennom høsten vil kompetansehevingen fokusere noe mer på prosjektarbeid og hvordan vi kan skape gode prosjekter sammen med barna som ivaretar målsetningen om å være lekegode barnehager. Til våren skal vi bevege fokus over på språkutvikling i leken og gjøre oss kjent med metoden «lek en bok» der en bok danner utgangspunkt for prosjektet og leken. Valg av bok skal fortsatt ta utgangspunkt i barnas interesser. Vi ønsker at de estetiske fagene skal få større og større plass hos oss. Etter man har valgt tema for prosjektet velger man en kunstform som skal være i fokus. Eks. musikk, dans, drama, visuell kunst og skapende arbeid.

## Samarbeid

Barnehagen har mange aktuelle samarbeidspartnere, - som barnevern, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), mobilt team, helsestasjon, skoler, Universitetet i Agder etc. Her kan barnehagen hente hjelp og støtte, eller få innspill til sitt arbeid når det er behov for det.

Helsetjenester som omhandler barn, er nå samlokalisert i [Familiens hus](#) der man treffer helsesykepleier, familieterapeut, jordmor, fysioterapeuter, barnevernsarbeidere og skolehelsetjenesten. Også barnehagen henvender seg her når det er behov for det. Alle barnehager har fått tildelt en kontakthelsesykepleier som de møter minst to ganger pr. År.

## Foreldresamarbeid

Barnehagen skal samarbeide med foreldrene både individuelt og som gruppe. Foreldrenes medvirkning er nedfelt i barnehageloven. Foreldre skal ha mulighet til innflytelse gjennom Samarbeidsutvalg, foreldreråd, foreldremøter og foreldresamtaler. Oppdragelse er ifølge barnekonvensjonen og barneloven foreldrenes ansvar. Barnehagen skal være et supplement til hjemmet. Det er opprettet et eget [foreldreutvalg for barnehager i Kristiansand](#) i tillegg til [FUB nasjonalt](#). Dette er et fellesorgan for alle foreldre med barn i barnehagen i Kristiansand kommune.

Samarbeid om hvert enkelt barn skjer i de daglige møtene ved levering og henting og i planlagte samtaler. Alle barnehager skal ha et samarbeidsutvalg som er rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ for barnehagen og foreldrene. Samarbeidsutvalget fastsetter barnehagens årsplan.

I enheten har vi en 50% stilling som Foreldreressurs. Stillingen er underlagt forebyggende avdeling i kommunen og tar sikte på å jobbe tverrfaglig for tidlig innsats ovenfor barn og deres familier. Foreldreressursen kan bistå foreldre i møte med det offentlige dersom det er behov for det. Det kan være praktisk hjelp, eller hjelp til å finne ut av hvor man skal henvende seg. Foreldreressursen er også tilgjengelig for samtaler eller enkel veiledning hvis det er noe man opplever som utfordrende i foreldrerollen.

## Taushetsplikt, opplysningsplikt og politiattest

Alle som jobber i barnehagen, er pålagt [taushetsplikt](#) og må skrive under på et taushetsløfte i forhold til informasjon som gjelder barn, foreldre og personalet. Alle som jobber i

barnehagen, må legge fram politiattest. Barnehagen har en lovpålagt [opplysningsplikt til barnevernet](#) som gjelder forhold de blir kjent med der barns helse og utvikling står i fare. Foreldre vil bli umiddelbart informert og involvert i saker som gjelder deres barn, med mindre det dreier seg om vold og overgrep, da har barnehagen plikt til å melde til politiet.

## Lek og læring i barnehagen

Barnehagen skal være et sted hvor barns behov for omsorg og lek blir ivaretatt og barndommens egenverdi anerkjennes. Vi skal bidra til at alle barn får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek. Barna skal oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske og lære å mestre. Dette skal blant annet komme til uttrykk i arbeid med **rammeplanens fagområder**. Fagområdene er:

- kommunikasjon, språk og tekst
- kropp, bevegelse, mat og helse
- kunst, kultur og kreativitet
- natur, miljø og teknologi
- antall, rom og form
- etikk, religion og filosofi
- nærmiljø og samfunn

Barnehagen skal bidra til et læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring. Barns lek og medvirkning preger barnehagehverdagen. Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis knyttet til lek og læring:

- Vi utfordrer det fysiske miljøet slik at alle barn får mulighet til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter, slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna
- Vi inspirerer til ulike typer lek både ute og inne
- Vi stimulerer til nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær hos barna
- Vi introduserer barna for situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som kan gi ny innsikt
- Personalet tar initiativ til lek og bidrar til at alle kommer inn i leken
- Personalet legger til rette for at barna utforsker, leker, lærer og selv skaper noe gjennom digitale uttrykksformer

- I våre barnehager er atmosfæren preget av humor og glede
- I våre barnehager erfarer barna at de får medvirke på det som skjer i barnehagen.

## Demokrati og barns medvirkning og deltakelse

Våre barnehager skal være et sted som fremmer danning og læring. Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende felleskap hvor barna får anledning til å ytre seg, blir hørt og delta.

Barns medvirkning handler først og fremst om en holdning hos de voksne i interaksjonen med barn. De skal bli møtt som et selvstendig menneske. Uavhengig av alder og forutsetninger skal barn få erfare at deres stemme blir lyttet til. Vi skal sørge for at barnas erfaringer og synspunkter får innflytelse på det som skjer i barnehagen.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis knyttet til demokrati og medvirkning:

- De ansatte toner seg inn på barna og anerkjenner barnas følelser, ønsker og behov
- Vi støtter barna i å ta egne valg.
- Vi observerer barnas interesser og behov og bygger videre på dem. Vi velger prosjekt ut ifra hva barna interesserer seg for og tilrettelegger lekemiljøet i henhold til dette.
- Vi er oppmerksomme på både verbale og non-verbale uttrykk.
- Vi har barnesamtaler for å få frem barnestemmen.
- Når barns medvirkning utfordrer planene våre evner vi å være fleksible og spille videre på situasjoner som oppstår.
- I alle handlinger og avgjørelser som gjelder barn i barnehagen, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.
- Barnets synspunkter skal tillegges vekt uansett alder.

## Omsorg og danning

Barnehagen skal legge til rette for omsorgsfulle relasjoner preget av tillit, nærvær, varhet og trygghet. Barn skal få omsorg av voksne og andre barn, og samtidig øve seg på selv å gi

omsorg. De voksne skal veilede barn og hjelpe dem i spenningen mellom sosialisering i gruppen og ivaretagelse av de individuelle behov.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis i forhold til omsorg og danning:

- Vi bruker Trygghets sirkelen (COS) som metode for å skape trygge og gode relasjoner mellom barn og voksne
- Vi anerkjenner barns prososiale atferd
- Vi utnytter og utvikler potensialet hvert enkelt barn har til å vise omsorg ovenfor hverandre
- Vi tilnærmer oss barn ut ifra prinsippene i traumebevisst omsorg
- Vi støtter og veileder barna i konflikthåndtering
- Vi utfordrer barnas tenkning og inviterer dem inn i utforskende samtaler
- Vi synliggjør og verdsetter ulike behov, meninger, perspektiver og handlinger
- Vi støtter barnas aktivitet, engasjement og deltakelse i fellesskapet
- Vi oppmuntrer barna til å prøve selv og til å bli selvstendige

## **Kommunikasjon og språk**

Vår barnehage skal være et sted som fremmer barns kommunikasjon og språkutvikling i omgivelser der voksne er bevisst sin rolle som språklige forbilder. Barnehagen arbeider systematisk med å utvikle barnehagens språkmiljø i forhold til språkstandard for barnehagene i Kristiansand. Språkarbeidet inngår blant annet i barnehagens arbeid med fagområdene.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis i forhold til kommunikasjon og språk:

- Vi prioriterer samtale med barna, og vi undrer oss sammen med dem.
- Vi stiller åpne spørsmål for å gi barna mulighet til å gi utfyllende svar og inngå i dialog.

- Vi utvider barnets ytring for å øke ordforråd, benevner det vi gjør/ser og vi bekrefter at vi har forstått budskapet barnet vil formidle ved å gjenta. Vi tar oss tid til å prøve å forstå.
- Vi tar leken på alvor og benytter den til å støtte og utvikle barnas språk. De ansatte deltar, lytter og følger barnas ideer i lek. Prosjekter gir felles erfaringsgrunnlag å leke ut ifra.
- Vi bruker konkrete, tegn og bilder som støtte i kommunikasjonen.
- Vi leker med og utforsker skriftlig og muntlig språk gjennom eksempelvis bruk av digitale verktøy, tekstskaping, rim, regler og sang.
- Gjennom observasjon, samtale med foreldre og kollegaer fanger vi opp og støtter barn som har ulike kommunikasjonsvansker, som er lite språklige aktive eller har sen språkutvikling. Vi iverksetter tiltak tilpasset hvert enkelt barns utfordringer.
- Vi er kritiske i forhold til valg av barnelitteratur vi presenterer for barna for å sikre kvalitet og gode leseopplevelser. Vi finner litteratur som er oversatt til barnas morsmål og oppfordrer foresatte til å lese dette sammen med barna hjemme.
- De ulike kulturene og språkene som er representert hos oss er synlige i barnehagehverdagen.
- Kløvergården og Fergefjellet har et tett samarbeid med Styrketjenesten for språk og mangfold. Gjennom veiledning og kompetansehevende tiltak for personalet styrkes språkmiljøet i barnehagen.

## **Mangfold, likestilling og gjensidig respekt**

Våre barnehager skal være et sted som fremmer vennskap og fellesskap. Barna skal oppleve å være en betydningsfull person i fellesskapet. Barn og voksne har en absolutt verdi.

Barnehagen skal være preget av åpenhet og raushet der mangfold brukes som en ressurs.

Barnehagen skal blant annet gjennom fagområdene jobbe med mangfold, likestilling og gjensidig respekt.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis knyttet til mangfold, likestilling og gjensidig respekt:

- Alle skal få like muligheter ut fra sine forutsetninger til å leke, lære, samhandle og delta i barnehagens aktiviteter uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet, og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn.
- Vi har nulltoleranse for mobbing, diskriminering, utestengelse og krenking.
- Både i formelle og uformelle aktiviteter legger vi til rette for samtale med barna om ulike familiesammensetninger og forståelser for kjønn, etnisitet, funksjonsevne, språk, religion og livssyn.
- Vi fremhever de ulike nasjonalitetene og mangfoldet som er representert i barnegruppa og samarbeider med foresatte rundt markering av høytider og formidling av tradisjoner. Vi er nysgjerrige og åpne i møte med de ulike kulturene.
- Vi ser mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtter, styrker og følger opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger.
- Vi etterstreber mangfold i personalgruppens sammensetning både i forhold til kjønn, etnisitet, erfaringsbakgrunn og utdanningsnivå.

## Bærekraftig utvikling

Våre barnehager skal være et sted som fremmer omsorg for verden vi lever i både her-og-nå og i fremtiden. Barna skal oppleve verdien av å ta vare på seg selv, andre og naturen. Barnehagen skal legge grunnlaget for barns evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Gjennom fagområdene skal barnehagen jobbe med bærekraftig utvikling.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis knyttet til bærekraftig utvikling:

- Vi er miljøfyrtårnsertifisert. ([Stiftelsen Miljøfyrtårn \(miljofyrtarn.no\)](http://miljofyrtarn.no))
- Vi kildesorterer og følger digital utvikling for å bli mest mulig papirløs.
- Vi legger vekt på respekt for naturen og det vi har rundt oss og vi behandler dyr, insekter og planter med respekt.
- Vi gir barna naturopplevelser året rundt.



- Vi rydder etter oss når vi er ute i naturen og plukker med oss søppel som vi finner på tur. På denne måten skaper vi en bevissthet rundt forsøpling i naturen og bidrar til gode holdninger.
- Vi kjøper både nye og brukte leker av god kvalitet. Vi ønsker å lære barna å behandle leker og annet utstyr med respekt slik at det får en lang levetid. Vi samarbeider om å reparere det vi kan.
- Vi jobber for å redusere matsvinn.
- Vi dyrker litt egne grønnsaker og planter som barn kan følge med på når de vokser og smake på.
- Vi er opptatt av kortreist mat for å skape bevissthet hos barna om hvor maten vi spiser kommer fra.
- Vi har fokus på et variert kosthold i barnehagen hvor fisk og plantebasert næring får større plass
- Vi kjøper økologisk mat så langt budsjettet rekker
- Odderøya barnehage komposterer ved bruk av Bokashi

## Livsmestring og helse

Våre barnehager skal være et sted som fremmer livsglede, humor, undring og medopplevelser, vi skal legge til rette for at barna blir robuste og trygge, og kjenner tilhørighet til barnehagens sosiale fellesskap.

Barna skal oppleve å mestre sine hverdager og liv, i trygge omgivelser med rom for utforskning og sunne helsevaner. Barnehagen skal jobbe med livsmestring og helse blant annet i møte med rammeplanens fagområder.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis knyttet til livsmestring og helse:

- Personalet utfordrer og støtter barna i deres utvikling. I trygge omgivelser får de erfaring med å gå på utsiden av sin komfortsone, mens tilstedeværende ansatte gir nødvendig støtte og veiledning for at barna kan oppleve mestring.
- Vi bekrefter barnas ulike følelser og følelsesuttrykk og veileder og støtter barnet i medgang og motgang.

- Barnehagehverdagen skal preges av god balanse mellom ulike aktiviteter, lek, ro og hvile
- Vi tilbyr et sunt og variert kosthold basert på Helsedirektoratets kostholdsveileder (<https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/mat-og-maltider-i-barnehagen>).
- Måltider og matlaging skal gi barna et godt grunnlag for å utvikle matglede og sunne spisevaner. Barna skal være deltakende i forberedelse, servering og opprydning rundt måltid. To dager i uka skal det serveres et varmt måltid, der hovedsakelig fisk er proteinkilde.
- Vi har ett samarbeid med Geitemyra matkultursenter
- Fra 2024 vil vi benytte en forskningsbasert nettressurs som heter Matnyttig.
- Alle barnegruppene har minst to turdager i uka.
- Tilstedeværende voksne er tett på barna for å kunne observere og få informasjon om barnas omsorgs- og livssituasjon. Vi er barnets representant og handler alltid ut fra barnets beste.
- Vi har gjennomført kompetanseheving rundt vold og seksuelle overgrep gjennom kursrekken «Kroppen er min». Dette verktøyet benytter vi i arbeidet med barna.
- Vi benytter «Traumebevisst omsorg» og «Trygghetssirkelen» som metode i møte med barna for å sikre gode relasjoner og trygg tilknytning.

## Barns rett til et trygt og godt barnehagemiljø

Et godt leke og læringsmiljø omfatter alle deler av det psykososiale miljøet, som vennskap, inkludering og forebygging av krenkelser, trakassering, vold og mobbing. Barnehagen skal ha nulltoleranse for alle typer krenkelser. De ansatte har aktivitetsplikt, jfr § 41,42 og 43 i barnehageloven, til å følge med, melde fra, undersøke og sette inn tiltak. Kristiansand kommune har utarbeidet en felles [veileder for arbeidet med trygt og godt barnehagemiljø](#).

Slik vil våre barnehager jobbe med å forebygge, avdekke, stoppe, håndtere og følge opp mobbing i tråd med barnekonvensjonen og verdiene i Rammeplanen:

- Barnehagelederne (enhetsleder/styrer/pedagogisk leder) er gode kulturbærere, viser vei og tar ansvar for at de verdier og normer som praktiseres i barnehagen fremmer et trygt og godt barnehagemiljø for alle barna.

- Alle barn opplever at de er inkludert i fellesskapet og at de inngår i gode, trygge relasjoner til andre barn og ansatte
- Ansatte er omsorgsfulle og tydelige voksne. Arbeidet preges av relasjonsbasert ledelse, hvor god struktur, tilhørighet og deltakelse står sentralt.
- Vi støtter barna i å ta andres perspektiv, se en sak fra flere synsvinkler og reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger. Vi støtter barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner
- Vi observerer og vurderer barnets trivsel og allsidige utvikling fortløpende.
- Alle ansatte melder fra til enhetsleder/styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Enhetsleder/styrer melder fra til barnehageeier i alvorlige tilfeller.
- Vi lytter til barnet og tar deres opplevelser på alvor. Det er barnets opplevelse som legges til grunn når vi skal ta stilling til om barnet har et trygt og godt barnehagemiljø.
- Vi har nulltoleranse mot alle typer krenkelser og griper inn når et barn i barnehagen utsettes for dette. Ofte vil det handle om umiddelbart å stanse negativ oppførsel som eksempelvis utagerende atferd, verbal krenkelse eller utestengelse.
- Ved mistanke om at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø skal det lages en handlingsplan og iverksettes tiltak. Dette gjøres i tett samarbeid med foresatte og ledes av enhetsleder/styrer.
- Vi samarbeider med barnas hjem. Både foreldre og ansatte er viktige rollemodeller for barnas sosiale liv og vi kan gjøre en stor forskjell hvis vi målrettet bygger og støtter barns samhold og fellesskap. Vi legger opp til dialog og refleksjon mellom foresatt og ansatte. Vi bruker dialogmodellen som verktøy.

## Vurdering og veien videre

Hovedmålet med vurdering er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Vår barnehage arbeider kontinuerlig med vurdering blant annet gjennom pedagogisk analyse i egne grupper der hele personalet deltar. Gjennom å reflektere over egen praksis er målet å utvikle kvaliteten på tilbudet til beste for barna. Barnehagens arbeid

med planlegging og vurdering skal ses i lys av valgt område for utvikling/  
hovedsatsningsområde.

Når barnehagen gjennom året jobber med refleksjon over egen praksis, bidrar dette til egenvurdering. Vi tar utgangspunkt i punktene som er skissert under hvert tema i årsplanen. Progresjonen vil kontinuerlig evalueres i lys av disse. Dette for å sikre at barnehagen gjennom året legger til rette for at alle barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter.

### Progresjon

Det skal være progresjon i barnehagens innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Vi tar utgangspunkt i punktene for egenvurdering som er skissert under hvert tema i årsplanen. I vurderingsarbeidet spør vi oss: Hvordan kommer progresjon til uttrykk i vår praksis når det gjelder «pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø»? (Rammeplanen, 2017, s.44)

### Pedagogisk dokumentasjon

Pedagogisk dokumentasjon skiller seg fra ordinær dokumentasjon ved at den bidrar til kritisk refleksjon over praksis. Når barnehagen arbeider med egenvurdering og progresjon kan den pedagogiske dokumentasjonen være et verdifullt utgangspunkt for felles refleksjon og samtaler om arbeidet, som kan danne grunnlag for å utvikle stadig bedre praksis.

### Plan for arbeidet

I denne årsplanen har vi skissert noen punkter for refleksjon over egen praksis innenfor viktige områder i barnehagens tilbud. Disse punktene skal brukes i barnehagens vurderingsarbeid og i tillegg sikre progresjon. Med utgangspunkt i disse skal personalet i fellesskap vurdere egen praksis. Dette skal ligge til grunn for videre arbeid, læring og utvikling av et stadig bedre barnehagetilbud.

### Slik vil vi jobbe med vurdering og progresjon:

- Vi bruker praksisfortellinger for å beskrive og dokumentere praksis, og som utgangspunkt for kritisk refleksjon over egen praksis. Vi deler suksesshistorier for å få frem når vi lykkes med å nå målene våre.

- «Se-meg» skjema: Vi dokumenterer hvor barnet er i sin utvikling, og ser hvor vi kan støtte det ekstra for å komme videre i sin utvikling. Skjemaet er utgangspunkt for foreldresamtaler.
- Språkløyper, TRAS – Tidlig registrering av barns språkutvikling. Oppfølging og tiltak etter behov
- PA-grupper/kollegaveiledning. Vi bruker pedagogisk analyse som verktøy når vi jobber med utvikling og progresjon i personalgruppa.
- Ledermøter, personalmøter og planleggingsdager: Vi trekker fram punktene for egenvurdering slik at årsplanen blir et levende dokument som gir oss retning i arbeidet og sikrer progresjon.
- Vi bruker observasjon og barnesamtaler for å kartlegge barnas opplevelse av å være en del av fellesskapet, og jobber videre med informasjonen vi får fra barna.
- Vi etterstreber et nært og tett foreldresamarbeid gjennom daglig dialog, foreldresamtaler, foreldremøter og samarbeidsutvalg.